

VAN BOTERBERG TOT SUPERHEFFING

1995

Jaar	Melkveehouders / koeien	Melkkoeien x 1000	Melk/vet /eiwit gem. / koe	Melkgeld cent/kg.	Melk Mln. kg	Kaas ¹⁾ mln. kg.	Boter ¹⁾ mln. kg.	Boterberg mln. kg.	M-Melkp. mln. kg

1) Productie / consumptie / export

1995		Finland, Oostenrijk en Zweden bij EEG – (EG-15)	274
1995-01-02	NvhN	Zuivel breekt weer productierecords	nw
1995-01-04	PZC	_PZ. Schelhaas: ‘Elke dag houden gemiddeld zes veeboeren op met melken’	
1995-01-10	LC	_PZ. Inkomen veehouders met f 30.000 omlaag	nw
1995-02-10	LC	Boer koppelt zich los van natuur – de melkrobot	nw
1995-02-16	PZC	_PZ Schelhaas: schetst somber toekomstbeeld, tienduizenden boeren failliet	
1995-05-16	LC	EG stuurt aan op lager melkquotum	nw
1995-05-17	LC	Spoedoverleg zuivel over quotumkorting	nw
1995-07-27	LC	Boer kan opties nemen op melkquota in termijnhandel	
1995-08-04	LC	NVM: daling prijzen van boerengrond gestopt	nw
1995-08-09	NvhN	Boete geëist voor ontduiken superheffing	
1995-09-14	LC	Eerste proeven met het <i>Keten Kwaliteit Melk</i> -systeem – KKM	nw
1995-12-07	PZC	Opheffing van het <i>Landbouwschap</i> is zaak van lange adem	
1995-12-19	LC	Coberco bepleit voor boer lagere melkprijs	

1995

Nieuwsblad h Noorden 1995-01-02

Zuivel breekt weer productierecords

LEEWARDEN - De Nederlandse zuivel heeft in 1994 opnieuw productie- en exportrecords gebroken. Maar helemaal botertje tot de boom is het ook niet, want de opbrengsten uit de zuivel waren aanzienlijk geringer. Zo lag de kaasprijs gemiddeld 34 cent lager dan in 1993, terwijl kaas toch het belangrijkste Nederlandse zuivelproduct is; meer dan de helft van de geproduceerde melk verdwijnt in de kaasbak.

Er is vorig jaar 650.000.000 kilo kaas door de zuivelfabrieken geproduceerd; dat was 3,5 procent meer dan de 628.000 ton van 1993. Goudse kaas is de hoofdmoot: 294.000 ton (in 1993: 281.000). Andere kaassoorten bleven in productieomvang stabiel. Alleen die van de 30+ kaas steeg aanzienlijk.

De kaasexport steeg met 1,2 procent 506.000 ton naar 512.000. De exporteurs deden opnieuw goede zaken in Duitsland, het belangrijkste afzetgebied. Daar steeg de export van 207.200 naar 213.200. De afzet naar Frankrijk, Groot-Britannië en België en Luxemburg daalde licht. Griekenland en met name Spanje waren flinke groeiers. Rusland nam in 1992 nog 2100 ton kaas af, nu is het land al goed voor 13.700 ton.

De binnenlandse afzet van kaas steeg licht naar 216.000 ton. De consumptie in Nederland bleef nagenoeg gelijk met ruim 14 kilogram kaas per hoofd van de bevolking.

Op de kaasmarkt ontstond prijsdruk, doordat de extra geproduceerde kaas vooral in het buitenland moest worden afgezet. Daarbij moet worden opgemerkt dat de kaasproductie in Duitsland zelf flink is toegenomen. In Oost-Duitsland is de produktie 40.000 ton toegenomen en in West-Duitsland 50.000 ton.

De boeren vingen vorig jaar gemiddeld drie cent per liter minder voor hun melk. Dat kwam vooral door de lagere opbrengst van de kaas. Ook de boterprijs lag trouwens lager: gemiddeld een dubbeltje per kilo. De markt was redelijk stabiel, mede doordat de produktie 13 procent lager lag: die daalde van 147.000 ton naar 128.000 ton.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1995-01-04

Elke dag houden gemiddeld zes veeboeren op met melken

(door Willem Stegenga)¹

Vorig jaar hebben gemiddeld elke dag zes melkveehouders hun bedrijf beëindigd. Gebrek aan opvolgers was de voornaamste oorzaak, want van een crisis in de melkveehouderij is geen sprake. Harm Schelhaas, voorzitter van het *Produktschap voor Zuivel*, maakte dat gisteren bekend. Het stoppen van ongeveer 2000 boeren betekent een daling van het totaal met 5 procent. Dat is 2 procent meer dan de laatste jaren het geval was. Er zijn er nog ruim 44.000 over. Het aantal werknemers in de zuivelindustrie liep met 3 procent terug naar 15.500.

Het grootste aantal boeren dat er mee ophield had een middengroot bedrijf van 15 tot 45 koeien. In 1990 waren er nog 22.400 boeren in die categorie, nu nog 18.900. Boeren met meer dan

¹ Willem Stegenga was de Landbouwredacteur van de Leeuwarder Courant!

45 koeien groeiden in aantal van 13.825 naar 14.681. Dat is eenderde van het totaal. Zij produceren tweederde van de melk. Nederland heeft 900 boeren met meer dan honderd koeien. In 1990 waren dat er nog 750. Kleine boeren hebben een gemiddeld quotum van 100.000 kilogram, de middengroep van 300.000 kilogram en de anderen tot boven de 1 miljoen kilogram. Dat quotum is vorig jaar 14,3 procent goedkoper geworden: van 4,90 naar 4.20 gulden per kilogram.

Schelhaas schrijft dat toe aan de daling van de melkprijs met een cent of drie. Die melkprijs zal de komende jaren ook onder druk staan. Wereldwijd gezien is de melkprijs in de Europese Unie na die in Japan, Zwitserland en Noorwegen de hoogste. In de EU wordt gemiddeld 72 cent per kilogram betaald, in de andere drie landen is dat 1,17 gulden. De rest zit daar ver onder. Bij elke verdere onderhandeling over afspraken van de wereldhandelsorganisatie GATT (nu: WTO) zal die relatief hoge melkprijs van de EU-boeren nadelig werken.

Melkpoeder

De zuivelindustrie had vorig jaar een bruto-opbrengst van 10,9 miljard gulden. Dat is 6.1 procent minder dan in 1993. De waarde van de export daalde van 6,9 miljard naar 6,6 miljard gulden. Nederland ontving 1,4 miljard aan Europese subsidies tegen 1,9 miljard een jaar eerder. Er werd 0,9 procent minder melk aangevoerd. Daarvan werd 3,5 procent meer kaas en 1 procent meer consumptiemelk gemaakt. Magere melkpoeder daalde met 35 procent het meest, gevolgd door boter (-9 procent) en vol poeder (-5 procent).

Het heeft volgens Schelhaas niet ontbroken aan pogingen om nieuwe kaassoorten op de markt te brengen, maar in de marketing is te weinig geld gestoken. Het aantal nieuwe verse producten groeide vorig jaar aanzienlijk.

De produktie van condensmelk daalde van 375.000 ton naar 341.000 ton. De verminderde export van gesuikerde condensmelk was daar vooral de oorzaak van. Die liep met 17 procent terug. Condensmelk zonder suiker wist zich redelijk te handhaven, zij het dat de prijzen lager waren.

De zuivelmarkt is in evenwicht, zo constateerde Schelhaas. In de komende jaren zal de verplichte import de markt onder druk zetten. In Australië en Nieuw-Zeeland zal de melkproduktie de komende jaren met 20 procent toenemen. In de VS eveneens, niet in het minst door het BST-hormoon dat reeds aan 850.000 melkkoeien wordt toegediend. Amerika gaat meer dan voorheen de wereldmarkt op.

Natuurlabel

Er ontstaan echter ook nieuwe markten. Schelhaas voorziet een grotere vraag in ZuidoostAzië en in Zuid-Amerika. Ook China doet mee. Daar groeit de economie met 10 procent per jaar. In Oost-Europa wordt de vraag groter en daalt de melkproduktie.

Schelhaas zou graag zien dat er boeren kwamen met een natuurlabel voor hun bedrijf. Boeren die zorgen voor een verbetering van de natuur en het landschap zouden zo'n predikaat moeten krijgen. Ze moeten wel een redelijke vergoeding voor deze tak krijgen.

Inkomen veehouders met f 30.000 omlaag

FRANEKER - Het inkomen van de veehouders zal dit jaar f 15.000 tot f 30.000 lager zijn dan vorig jaar. Dat van de akkerbouwers wordt mogelijk f 90.000 hoger. Dat blijkt uit de eerste uitkomsten van het nieuwe boekjaar van de AVM-groep, het voormalige coöperatieve boekhoudbureau CCLB.

In de eerste vijf maanden van het boekjaar hebben de veehouders f 145 per hectare minder ontvangen dan vorig jaar, betoogde gisteren voorzitter Anne van der Meer in Franeker. Dat kwam door een lagere melkprijs, door hogere voerkosten en hogere kosten voor mestopslag.

De potertelers zullen naar verwachting f 4000 tot f 6000 per hectare meer ontvangen door een hogere aardappelprijs. Van der Meer zei dat die in de buurt dan 50 cent per kilogram komt te liggen. Tussen de telers onderling zullen de verschillen echter groot zijn. De graanprijs is gelijk aan die van vorig jaar: 31 cent per kilogram. Hij verwacht dat die volgend jaar naar 25 cent zal dalen in verband met een uitbreiding van de produktie. Er wordt namelijk op minder land een braakpremie gezet.

De tuinbouwers hebben een redelijk jaar achter de rug, zij het met uitzondering van de telers van witlof en van komkommers. Varkenshouders en kuikenmesters gaan een slecht jaar tegemoet.

Vorig jaar, zo bleek in november uit de cijfers van het *Landbouw Economisch Instituut*, - ontving de veehouder gemiddeld f 2000 minder dan in 1992/1993. In de akkerbouw ging toen het gemiddeld inkomen met f 16.000 omhoog.

De verwachte sterke groei van het inkomen in de akkerbouw zal niet de slechte gang van zaken in de laatste jaren kunnen compenseren, aldus Van der Meer. De bouwboeren moeten een heel eind weg komen, eer er sprake zal zijn van een gezonde situatie in die agrarische tak.

Leeuwarder Courant 1995-02-09

Prijs melkpoeder flink omhoog

LEEUWARDEN - De prijs voor melkpoeder stijgt flink, ook de prijs van weipoeder zit stevig in de lift. Dat is een gevolg van het lagere aanbod van Nieuw-Zeeland op de wereldmarkt en een verhoogde vraag in het buitenland. Nederland, dat overigens weinig poeder meer produceert, profiteert daarvan mede dankzij de steun die Brussel geeft voor export naar landen buiten de Europese Unie. Brussel heeft die steun overigens al twee keer achtereenvolgens verlaagd. De prijs van vol poeder is in de afgelopen twee weken gestegen van f 5,90 per kilo naar f 5,95, van mager poeder van f 4,78 naar f 4,90 en van weipoeder van f 1,03 naar f 1,15. Mede door de hogere notering voor boter kan de noteringsverlaging voor kaas (van f 6,15 naar f 6 per kilogram) worden gecompenseerd. De **melkprijs** voor de boeren blijft derhalve bijna stabiel.

Boer koppelt zich los van natuur – de melkrobot

Hoeveel er ook wordt prijs gegeven, de techniek schrijdt voort. Hoeveel arbeidsplaatsen er zo ook worden opgeofferd, de automatisering houdt niet op. Zelfs niet op plaatsen waar het onnatuurlijke vormen aanneemt.

Er zijn op dit moment vijftien melkrobots in gebruik. Dit curieuze, met sensoren uitgeruste apparaat heet van zijn kinderziekten te zijn verlost. De koe, die zich altijd al als een 'technologisch' mirakel beschikbaar stelde, blijkt nog verder te willen meegaan. De wereld kijkt met belangstelling toe hoe vooruitstrevend de Friese boer op dit punt is.

De boer en zijn zwartbonte metgezel schikken zich eendrachtig naar de wetten van de rationalisatie. En opnieuw is het de Friese veehouder die met zijn viervoetige medefirmant voorop loopt in de technologische ontwikkelingen.

Zo wordt op ons Friese platteland met-de melkrobot de relatie tussen de boer en zijn veestapel steeds losser en onnatuurlijker. De boer raakt het vee nog nauwelijks aan. Of raakt de boer de koe juist voor het eerst aan in haar diepste wezen nu hij geen ethische bezwaren meer heeft en haar het natuurlijke bst-hormoon toevoegt, om zo de melkproduktie nog verder te verhogen? Breekt met deze bio-technologische ingrepen niet iets in de oeroude connectie tussen de boer en zijn natuurlijke omgeving? Begint hier niet het unieke beeld van natuurgebondenheid van het boerenbedrijf te vervagen? Het zou wel eens kunnen zijn dat zo op den duur het unieke imago van de zuivelproducent wordt aangetast.

De melkrobot zal in de komende vijftien jaar zijn opmars maken zoals de melkmachine in de jaren vijftig het melkveehouderijbedrijf veroverde. De 'robotboer' dient zich aan als een afstandelijke toezichthouder in een mechanisch aandoend produktieproces. Hij kan het alleen wel af. Daarmee dreigt de boer onafhankelijker en eenzamer tegelijk te worden.

Een melkveehouder kan straks met gemak alleen meer dan honderd melkkoeien aan. En zijn verder losgekoppelde relatie, de koe, kan gemakkelijk 12.000 kilogram melk per jaar produceren.

De melkrobot heeft aan zijn gevoelloze lijf voldoende overgevoelige chips hangen om tijdens het melken te kunnen vaststellen welk extra voer het beest nodig heeft. De robot meldt of de koe tochtig is en of het een gunstig moment is voor kunstmatige inseminatie of niet.

De boer die weerzin heeft tegen deze nieuwe ontwikkelingen wordt de markt uitgebond. Dat is gebeurd na de opmars van de melkmachine, dat dreigt met de melkrobot opnieuw het geval te zijn. Er zijn op dit moment boeren die in hun hart wel weten dat ze het 'psst-tsak'-geluid van de vacuumpomp in de melkkelder niet meer kunnen missen.

Hoe dikwijls en op hoe velerlei gebied ook moet worden ingeleverd, wat toeneemt is de techniek. Harry Mulisch schrijft ergens: „De techniek wordt reusachtig en de mensen zitten er als leeggezogen dwergen tussen”. Niet alleen de mensen, ook de dieren. S.

Voorzitter produktschap zuivel schetst somber toekomstbeeld:

Tienduizenden boeren failliet

DEN HAAG (GPD) - Als de landbouw geheel volgens de kapitalistische marktprincipes moet werken zal het platteland verpauperen. Een landbouwpolitiek zal daarom noodzakelijk blijven, omdat anders tienduizenden boeren over de kop gaan

De huidige discussie over meer marktwerking in de landbouw gaat voorbij aan de realiteit, meent H. Schelhaas, voorzitter van het produktschap voor zuivel.

Schelhaas schetste de situatie tijdens de openbare bestuursvergadering van het produktschap voor zuivel. „Er zijn honderdduizenden boeren die hun produkten aanbieden op de markt. Daardoor kunnen zij geen enkele invloed uitoefenen op de prijs voor die produkten. Een prijsverlaging heeft geen invloed op de produktie, omdat de grond, gebouwen en machines van de boeren niet bruikbaar zijn in een andere sector van de economie. Een lagere prijs zal er alleen maar toe leiden dat er er meer geproduceerd wordt, om de kosten alsnog goed te maken”, aldus Schelhaas.

De produktie zal nog verder stijgen omdat andere Europese landen leren net zo efficiënt te produceren als de Nederlandse land- en tuinbouw, Zonder produktiebeperkende maatregelen als quotering zal de produktie autonoom blijven stijgen. Daar staat geen groei in de consumptie tegenover. Ook al dalen de prijzen, zoals de graanprijzen onlangs, dan nog eet de consument niet meer brood of drinkt hij meer melk.

Die situatie zal leiden tot een fikse daling van het aantal boeren, maar niet tot minder produktie, denkt Schelhaas. „Moegestreden boeren zullen hun bedrijf verkopen aan een andere boer die de produktie voortzet. De werkgelegenheid zal daardoor sterk teruglopen en ook in de verwerkende industrie zal de neiging ontstaan versneld te saneren. De uitgekochte boeren zullen eerst hun vermogen op moeten eten en vervolgens in de bijstand verdwijnen. Uiteindelijk zal het platteland daardoor verpauperen”, meent Schelhaas.

Volgens Schelhaas is het ook niet waar dat de landbouw alleen gericht is op produceren voor de subsidie. „De melkquotering bijvoorbeeld stelt de markt niet buiten werking. De prijzen voor zuivelprodukten daalden, in tegenstelling tot de meeste niet-landbouwprodukten. Bovendien zorgde de quotering ervoor dat 800.000 Europese melkveehouders op sociaal verantwoorde wijze konden afvloeien. Zo gezien kan gesteld worden dat produktiebeperving de marktwerking eerder bevordert dan belemmert”, aldus Schelhaas.

EG stuurt aan op lager melkquotum

Van een onzer redacteuren

BRUSSEL - De Europese Commissie overweegt een forse verlaging van het melkquotum in te voeren. Landbouwcommissaris Franz Fischler heeft dat gisteren in Brussel laten doorschermen.

De commissie heeft dit plan al een paar jaar, omdat zij vindt dat er te veel melk in de Europese Unie is. Zij kreeg tot nu toe echter geen steun van de lidstaten. Gisteren heeft het Duitse Boerenverbond echter op een korting van 10 tot 12 procent aangedrongen. Daarmee heeft de discussie plotseling een andere wending gekregen.

Een paar jaar geleden stelde de Europese Commissie voor een verlaging van 1 tot 2 procent door te voeren als de markt daartoe aanleiding zou geven. Die korting werd steeds uitgesteld. De consumptie van zuivelprodukten loopt echter wat terug en daarmee wordt het overschot aan melk groter.

De boeren hebben dat al ondervonden in de uitbetaalde melkprijzen. In Nederland lag de melkprijs vorig jaar 2 tot 3 cent per kilogram onder het niveau van 1993. In de eerste maanden van dit jaar heeft die daling zich voortgezet. In Duitsland is de teruggang zo dramatisch dat de boerenbond gisteren bij Fischler op de stoep stond.

De korting op het quotum zal eerst dan plaatsvinden als het stimuleren van het verbruik van zuivelprodukten geen effect heeft. Fischler zei nog niet te weten welke maatregelen hij voor het opkrikken van het verbruik zal nemen.

Quotumkortingen hebben tot nu toe voor de boeren geen nadelige gevolgen gehad. De melkprijs is op peil gebleven. De boeren hopen dat dit ook nu het geval zal zijn.

De waarde van het quotum (nu rond de f3,85 per kilogram) gaat in de regel omhoog als er minder melk mag worden geproduceerd. Daar staat een extra uitstoot van overtollig vee tegen een veelal lage prijs tegenover. Voor de werknemers in de zuivelindustrie is een quotumkorting rampzalig. Die leidt zonder meer tot vermindering van arbeidsplaatsen.

Spedoverleg zuivel over quotumkorting

LEEWARDEN -De Nederlandse zuiveltop zal zich op korte termijn beraden over de voorgestelde vermindering van het melkquotum. Europees Landbouwcommissaris Franz Fischler overweegt een dergelijke maatregel in te voeren. Pé Miedema, voorzitter melkveehouderij van de Land- en Tuinbouw Organisatie, zei gisteravond dat zijn bond de *Nederlandse Zuivel Organisatie* en het bestuur van het *Produktschap voor Zuivel* vandaag voor dat overleg zal uitnodigen. „Wij zijn niet gerust over de ontwikkelingen. De melkprijs gaat snel en drastisch naar beneden.”

Miedema is geen voorstander van een forse verlaging van het melkquotum. Als er toch een keuze moet worden gemaakt kiest hij liever voor een verlaging van het melkgeld. Dan blijft de zuivelindustrie in staat haar markten te bedienen.

Atze Schaap van het Landbouwschap: „Quotumvermindering houdt in dat je markten weggeeft die je nooit weer terugkrijgt. Het is de vraag of dat op den duur voor de veehouder beter is dan het accepteren van een prijsverlaging. Die kan van tijdelijke aard zijn”.

Een vermindering van het quotum kan volgens Schaap nooit eerder dan op 1 april volgend jaar worden ingevoerd. Voor dit jaar staat het quotum vast. Je kunt dat wel wat uitbreiden, maar niet inkrimpen. Schaap vindt ook niet dat er aanleiding is het quotum te verlagen. De export mag dan op dit moment stagneren, daar staat tegenover dat de voorraden boter en mager melkpoeder in de Europese Unie vrijwel zijn verdwenen.

Voorzitter Arie Aalberts van de zuivelcoöperatie *Friesland Dairy Foods* vindt dat Brussel zelf de sleutel van de lagere melkprijs in handen heeft. Zodra de prijzen op de wereldmarkt toemen verlaagt Brussel de subsidie op uitvoer naar landen buiten de Europese Unie. Als de wereldmarkt wat minder rooskleurig is worden die subsidies niet verhoogd. De val van de dollar is evenmin gecompenseerd. Nu de dollar wat aantrekt praat Brussel al weer over verlaging van de exportsubsidie.

Aalberts vindt dat er geen enkele aanleiding is de subsidies te verlagen. De zuivel blijft binnen de begroting. Quotumkorting levert volgens hem niets op. Nederland heeft sinds de invoering van de melkquotering een kwart van de produktie ingeleverd en nu keldert de prijs nog naar beneden. Brussel moet de steun op peil houden. Dat is een betere methode.

In het overleg met de NZO en het produktschap wil Miedema ook de kwestie van de elkaar in ernstige mate dwarszittende zuivelcoöperaties aankaarten. Ze beconcurreren elkaar fel op de Europese markt en ook dat kost de boeren handenvol geld.²

Leeuwarder Courant 1995-05- 23

Verzet tegen quotumkorting

LEEUWARDEN - De Land- en Tuinbouw Organisatie, de Nederlandse Zuivel organisatie en het Landbouwschap zullen zich verzetten tegen het Duitse streven het melkquotum te verlagen. Het overleg dat de drie instanties hebben gevoerd kon snel worden afgerond, omdat er grote mate van overeenstemming was. Nederland vindt dat een quotumkorting nu niet nodig is. Als er toch een keuze moet worden gemaakt dan maar een lichte daling van de prijs. Vandaag wordt er in Duitsland een grote bijeenkomst gehouden waarin wel op quotumverlaging zal worden aangedrongen. Nederland vindt dat de lage **melkprijs** in Duitsland vooral een intern probleem is.

2 Vet aangezet door ZHN.

Boer kan opties nemen op melkquota in termijnhandel³

Van een onzer redacteurs

AMSTERDAM - Melkveehouders kunnen volgend jaar opties nemen om op termijn melkquota te kopen. *De Agrarische Termijnmarkt in Amsterdam* wil volgend jaar beginnen met de termijnhandel in melkcontracten.

Dit najaar wordt een onderzoek door de Landbouwwuniversiteit Wageningen afgerond. Melkveehouders kunnen op deze wijze al vroeg in een productiejaar vastleggen tegen welk bedrag ze later extra melkrechten willen verwerven.

Volgens adjunct-directeur *Kasper Walet* van de Amsterdamse termijnmarkt zal eind dit jaar worden begonnen de Nederlandse melkveehouders uit te leggen hoe de optiehandel werkt. Walet zegt dat de kosten van de melkcontracten via de termijnmarkt lager zullen liggen dan die welke de quotumhandelaren nu aan de boeren berekenen.

Meer hierover op pagina 2. (niet opgezocht)

Leeuwarder Courant 1995-08-04

Daling prijzen van boerengrond gestopt

NIEUWEGEIN (GPD) - De daling van de prijzen voor boerengrond en -bedrijven is achter de rug. Dat zegt de *Nederlandse Vereniging van Makelaars* (NVM). De makelaars nemen aan dat de stabilisatie van de prijzen de komende tijd zal doorzetten, zo bleek gisteren tijdens een bijeenkomst.

Dat is onder andere te danken aan de betere opbrengsten in de akkerbouw. Volgens voorzitter J. Teeuwsen van de sectie agrarisch onroerend goed van de NVM is het de akkerbouw vorig jaar aanmerkelijk beter gegaan dan in de voorgaande periode. De gemiddelde grondprijzen hebben zich daar hersteld.

Van een overmatig aanbod van bedrijven door de malaise in de varkenshouderij is geen sprake meer. Teeuwsen tekent hierbij aan dat bijvoorbeeld kleine bedrijven in de varkensfokkerij onverkoopbaar zijn geworden. Maar over de hele linie is de kans op verkoop in de varkenshouderij wel gestegen. „In het algemeen zijn we over het dieptepunt heen. Het aanbod van bedrijven is gedaald en de vraag is groter”.

Verder hebben agrarische stukken grond in gebieden waar woningbouw is gepland, zoals in de zogeheten Vinex-gebieden rond grote steden, het goed gedaan. „Hier en daar zijn boeren door projectontwikkelaars gouden bergen beloofd”, vertelt Teeuwsen. Zo zijn er nogal wat uitschieters waarbij per hectare tussen de f200.000 en de f400.000 is betaald. Ook verwacht hij dat boerenbedrijven die moeten wijken voor de Betuwelijn tegen hoge prijzen zullen worden verkocht.

Ondanks de minder rooskleurige vooruitzichten in de melkveehouderij is het prijsniveau van die bedrijven stabiel gebleven. „De prijs van het melkquotum bleef de laatste tijd gelijk, maar vertoont sinds een paar dagen een weer stijging”. Het is volgens Teeuwsen in de agrarische

3 Later niet meer tegen gekomen! (ZHN.)

sector gebruikelijk dat grondprijzen erg kunnen variëren. Landbouwgrond kan bijvoorbeeld tussen de f25.000 en de f85.000 per hectare opleveren.

Nieuwsblad van het Noorden, 1995-08-09

Boete geëist voor ontduiken superheffing

Van onze verslaggever Jacob ten Cate

LEEWARDEN - Gesjoemel met melkquota en een juridisch adviseur die rookgordijnen trok over al dan niet meer bestaande maatschappen Heringa uit Harkstede. Dat speelde zich gisteren af voor het Gerechtshof in Leeuwarden. Eén van de maatschappen Heringa moest daar gisteren in hoger beroep terechtstaan, omdat het bedrijf in de perioden 1991/1992 en 1992/1993 de superheffing ontdoken had. Procureur-generaal mr. P.M. Roelse eiste opnieuw een boete van 50.000 gulden tegen Heringa. De economische politierechter in Groningen had het bedrijf eind november tot ditzelfde bedrag veroordeeld.

Geen enkel lid van de familie Heringa was gisteren komen opdagen. Juridisch adviseur A.E. Noordhuis behartigde hun belangen. Hij meende dat de dagvaarding niet ontvankelijk moest worden verklaard, omdat onduidelijk was welke maatschap eigenlijk gedagvaard was. Er zouden meerdere maatschappen Heringa bestaan dan wel bestaan hebben. Waarbij de vennoten de ene keer bestonden uit de combinatie vader (B.J. Heringa)/dochter en de andere keer uit de combinatie moeder/zoon. "De dagvaarding had daarom nietig moeten zijn," opperde Noordhuis. Zijn verzoek werd echter door het Hof afgewezen. Rechtbankpresident mr. W. Brouwer baseerde zich daarbij op een uitspraak van de Hoge Raad, waarin bepaald was dat een maatschap vervolgbaar blijft „als naar buiten niet is gebleken dat die ontbonden is”. En dat was volgens hem bij Heringa het geval. Er was bijvoorbeeld geen acte van ontbinding. Bovendien zijn de vennoten nog te identificeren. Brouwer verweet het Openbaar Ministerie overigens wel dat de dagvaarding onduidelijk te naam gesteld was. „Het was beter geweest als het OM had uitgezocht wat men nu precies wilde,” zei hij.

Maar de procureur-generaal haalde opgelucht adem. Verwijzend naar Winston Churchill (‘my finest hour’) zei hij in zijn requisitoir: „Mijn bangste uur is voorbij. De maatschap is gelukkig vervolgbaar!” De pc meende dat er voldoende bewijsmateriaal was dat Heringa geschoven had met melkquota. Ook al had Heringa bij hoog en bij laag ontkend dat hij er ook maar iets van af wist. Een aantal boeren uit de omgeving leverde aan hem en omgekeerd om zodoende de superheffing te omzeilen. „Deze mensen hebben van hun hart geen moordkuil gemaakt. Ze leverden gewoon melk, anders zouden ze die in de giertank moeten gooien. En de vennoten van de maatschap Heringa wisten van de hoed en de rand,” aldus mr. Roelse. Hij vond de door de economische politierechter opgelegde boete alleszins redelijk en eiste daarom opnieuw 50.000 gulden.

Volgens juridisch adviseur Noordhuis had de maatschap Heringa in de bewuste periode helemaal geen melk geleverd. „Er was geen enkele business meer en ook geen enkele boekhouding.” De boeren uit de omgeving zouden alleen maar melk op naam van Heringa naar de fabriek brengen. Om zodoende onder de superheffing uit te komen. „Mijn cliënt hoeft het strafbare gedrag van anderen niet te verhinderen.” Van de hoeveelheden melk zou Heringa niets afgeweten hebben. Wat de rechtbankpresident deed opmerken: „Als ik u hoor praten dan is

Heringa een hele domme man. Hij weet niks. Hij maakt afspraken, maar weet niet of die uitgevoerd worden.”

De juridisch adviseur wees het Hof er voorts op dat er in dit land weinig uniformiteit aanwezig is bij het opleggen van boetes na het ontduiken van de superheffing. „Je kunt maar het beste naar Limburg verhuizen.” Het Gerechtshof doet op 22 augustus uitspraak.

Leeuwarder Courant 1995-09-14

Consument wil van de boer meer dan alleen 1e klas melk

Beginstappen met het *Keten Kwaliteit Melk*-systeem – KKM

Door Willem Stegenga

LEEWARDEN - Tot nu toe scoort een veehouder bij zijn zuivelfabriek als hij eerste klas melk aflevert. Hij krijgt er een bonusje voor, als hij niet bij een al te grote fabriek is aangesloten komt zijn naam in het jaarverslagen als dat een paar jaar achterelkaar gebeurt mag hij met vrouw en kroost poseren voor de fotograaf, om pontificaal in het jaarverslag te komen. Aan die periode komt een einde, zij het dat het bonusje blijft.

Melkveehouders kunnen straks niet meer volstaan met het afleveren van een eerste klas produkt. Zij zullen om die melk een heel systeem moeten bouwen van kwaliteitszorg. Dat gaat van een opgeruimd erf tot een keurig, doch deugdelijk afgesloten kastje met medicamenten. Van een hyperschoon tanklokaal tot het gebruik maken van de diensten van een gecertificeerde veearts. Van een onderhoudsabonnement voor de melkmachine tot een beveiliging op het reinigingssysteem.

Douwe Taminga van de zuivelcoöperatie *Friesland Dairy Foods* (FDF) zegt dat het kwaliteitszorgsysteem omvangrijker lijkt dan het in wezen is. Veel boeren zullen weinig hoeven te doen om aan de normen te kunnen beantwoorden. Slechts enkelen zullen er even stevig aan moeten trekken.

De zuivelindustrie is al een tijdje bezig met kwaliteitszorg. Eigenlijk al zo lang dat er inmiddels een colletje is gegroeid van rapporten. Edoch, veel verder dan die schriftelijke bevindingen is het niet gekomen, aldus Gerrit Kuik van het Leeuwarder zuivelconcern. In 'zijn' coöperatie is het roer nu omgegooid. Een vijftiengintigtal boeren is voor zichzelf eens nagegaan wat er zou moeten gebeuren. Hun ervaringen zullen worden ingebracht in de landelijke discussie, in de hoop dat er nu wel degelijk wat van terecht komt.

Kwaliteitszorg is nodig omdat er een wassende groep afnemers is die daar om vraagt. Schone melk moet komen van een boerderij die ook schoon is. De boerengroep vindt datje het systeem gemakkelijk toegankelijk moet houden. Het mag ook niet te duur zijn - pakweg f2000 -, het moet evenmin veel rompslomp met zich meebrengen en de faalkosten beperken.

De hele keten van leverancier van goederen en diensten via de melkwinning op het bedrijf en het afleveren aan de fabriek zal bewaakt en controleerbaar moeten zijn. Leveranciers moeten voldoen aan de normen die voor hun branche zijn opgesteld, de boer zelf zal moeten zorgen voor een opperste hygiëne, een diervriendelijk huisvesting en behandeling, voor een goede omgang met milieu en omgeving en voor minimaal gebruik van medicijnen. De afnemer zal

een kijkje moeten kunnen nemen op het bedrijf om na te gaan of alles volgens de regels verloopt.

Tamminga denkt dat de inbreng van *Friesland Dairy Foods* in de landelijke discussie nog best aan veranderingen onderhevig kan zijn. Hij stelt echter dat de boerengroep is begonnen met zoveel mogelijk punten op een rij te zetten die binnen het bereik van elke boer liggen.

Aan tal van die punten wordt al voldaan. De boer zal alleen moeten kunnen aantonen dat hij inderdaad doet waar hij zegt voor te staan.

„Als je nu niks doet komen er ambtelijke richtlijnen. Die kun je beter voor zijn. Dit systeem zal leiden tot het onderbouwen van een goed imago. Ik sluit niet uit”, aldus Tamminga, „dat je over een paar jaren regeling hebt waar alle boeren aan moeten voldoen: Zo niet, dan zouden ze een boete kunnen krijgen”.

Leeuwarder Courant 1995-11-23

Door Paul Achterberg

Mensen hebben paspoorten, soms twee of drie. Veelal legaal, maar soms ook vals. Dieren hebben ook zoiets als een paspoort. Het nummer ervan dragen ze altijd bij zich. Zo hebben Friese paarden een tongnummer, Shetlanders een lipnummer, konijnen een oornummer, koeien een oormerk en vogels een ringnummers. Die nummers corresponderen met de papieren die bij het beestje horen.

Koeien krijgen een uniek levensnummer. Dat negencijferige nummer bestaat uit een willekeurig achteijferig nummer met een controlenummer. Een boer krijgt van het FRS een bepaald aantal nummers toegewezen. Die

nummers zijn in een computerbestand gekoppeld aan het Uniforme Bedrijfsnummer (UBN). De registratie voor Friesland vindt plaats bij het Fries Rundvee Syndicaat.

Voordat de oorflappen hun intrede deden, werden de kalfjes geschetst. Op die schets kwam een nummer te staan. Het eerste cijfer gaf aan in welke provincie een kalfje was geboren. Het nummer van een kalfje uit Friesland had bij voorbeeld altijd als eerste cijfer een 3. Maar de tijd van het schetsen is voorbij. Tegenwoordig worden de koeien voor het leven getekend met een gele flap. Ze dragen hun paspoort aan het oor.

Herkenning / registratie rundvee dmv. oormerken

Provinciale Zeeuwse Courant, 1995-12-07

Opheffing van het *Landbouwschap* is zaak van lange adem

DEN HAAG) - Voorlopig zal niemand wat merken van de actie van de Voedingsbonden om het Landbouwschap op te heffen.⁴ De procedure tot opheffing zal nog minstens twee jaar in beslag nemen en zolang wordt er gewoon doorgewerkt.⁵ Het bestuur van het Landbouwschap, inclusief de Voedingsbonden, zal over twee weken de begroting voor 1996 gewoon behandelen. Alleen het vergadercircuit komt helemaal stil te liggen, waardoor er geen nieuw beleid mogelijk wordt.

De woordvoerder van de Industrie- en Voedingsbond CNV beaamt dat er voorlopig weinig verandert. „Onze inzet is alleen activiteiten te ondernemen die gerecht, zijn op beëindiging van het Landbouwschap. Dat betekent geen nieuw beleid ontwikkelen. Het oude beleid blijft doorgaan zolang die termijn loopt. Het is niet de bedoeling dat de zaak meteen instort, het is

⁴ Eerste bericht over de vakbonden, die het Landbouwschap wilde opheffen, was in PZC 23 september 1995.

⁵ Nog langer zelfs: vanwege financiële afwikkelingen, werd het pas 2001

meer een geleidelijk verval". Voorlopig merken de boeren dus weinig van de opheffing. Zaken als praktijkonderzoek, de bijdragen aan de diergezondheid en dergelijke blijven doorlopen. „Alleen de vergadermachine is stilgevallen", aldus een woordvoerder van LTO-Nederland, de werkgeversorganisatie in de land- en tuinbouw. „We hopen wel dat dringende zaken gewoon besproken worden, zoals de bruinrotregeling voor de aardappeltelers. De bonden zijn daar gelukkig ook toe bereid". Dat de opheffing van het Landbouwschap niet van vandaag op morgen gebeurt kan de woordvoerder niet echt blij maken. „Wij weten ook niet meer of we nu wel of niet, worden opgeheven. Misschien komt, er alsnog een cao voor de tuinbouw en verandert de situatie weer". Die duidelijkheid moet, wel snel komen, want de 250 medewerkers zijn met, een open blik aan het rondkijken buiten het Landbouwschap. „De personeelsadvertenties worden met grote belangstelling gelezen", aldus de woordvoerder.

Ook minister van landbouw J. van Aartsen betreurt de gang van zaken. „De dreigende opheffing is een zorgelijke situatie en ik hoop dat, er een verstandige oplossing gevonden wordt voor het doorfunctioneren van het schap". De minister is voorlopig op zijn wenken bediend

Leeuwarder Courant 1995-12-19

Coberco bepleit voor boer lagere melkprijs

ASSEN - Boeren zouden met een lagere melkprijs van hun coöperatie genoeg moeten nemen om investeringen mogelijk te maken in zuivelprodukten met een hogere winstmarge. Voorzitter Evert Meilink van de oostelijke zuivelcoöperatie Coberco bepleitte dit gisteravond in Assen tijdens een bijeenkomst van het jongerencollege van de zuivelcoöperatie Zuid Oost Hoek (ZOH) uit Oosterwolde.

Meilink voorziet een gestage afbrokkeling in Europa van de politieke steun, die de prijs van zuivelprodukten een kwart eeuw kunstmatig hoog heeft gehouden. Om te overleven in die veranderende markt, waar over enige jaren de concurrentie van buiten de Europese Unie flink groter zal zijn, moeten nieuwe zuivelprodukten worden geïntroduceerd.

De Nederlandse zuivel (kaas en melk) kenmerkt zich volgens Meilink te veel door 'bulkprodukten' produkten die massaal worden gemaakt en die relatief eenvoudig zijn na te maken'. De overproductie zorgt voor een verdringingsmarkt, waarbij vooral op prijs wordt geconcentreerd.

Meilink: „We hebben meer produkten nodig, die buiten dat grijze midden staan." De afgelopen jaren is te weinig geld gestoken in de ontwikkeling van dergelijke andersoortige produkten. „Vergelijk het maar eens met consumentenprodukten in het algemeen. Wat doet een concern als Unilever niet aan vernieuwing?"

Boeren kijken volgens Meilink en directeur Jan Willem Koek van de ZOH te veel naar de melkprijs, die concurrerende coöperaties betalen. Zolang de eigen coöperatie achterblijft bij de gemiddelde uitbetaling, zal geen directie of bestuur het aandurven de achterban te vragen op die prijs ook nog eens geld in te houden om te kunnen investeren in nieuwe produkten en markten.

Samenwerking tussen de Nederlandse zuivelcoöperaties om de positie op de belangrijke Duitse markt te beschermen. biedt volgens Meilink geen soulaas. Hij zette zich af tegen de recente suggestie tot productiebeperking van voorzitter Pé Miedema van de afdeling melkveehouderij van het Landbouwschap. „Miedema moet daarover nu eens een keer ophouden."